

Jordbruksutskottets betänkande

1980/81: 29

om åtgärder för att främja fritidsfisket, m. m. (prop. 1980/81: 153)

Inledning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 1980/81: 153 om åtgärder för att främja fritidsfisket, m. m. De föreslagna åtgärderna syftar till att förbättra fiskevattnens kvalitet och öka möjligheterna till fritidsfiske. Bl. a. föreslås vissa ytterligare insatser för en förbättrad fiskevård. Hittills har statens stöd till fritidsfisket varit av främst indirekt natur.

En ny lag om fiskevårdsområden föreslås. Denna skall göra det lättare och billigare att bilda fiskevårdsområden än vad som varit möjligt med nuvarande lag (1960: 130). Genom att bilda fiskevårdsområden kan fiskerättsägarna lättare än eljest samverka för att åstadkomma ett rationellt utnyttjande av fisket och en effektiv fiskevård. Fritidsfiskarnas möjligheter att utnyttja fiskevattnen förbättras.

I propositionen föreslås vidare att de statliga vattnen skall ställas till fritidsfiskets förfogande i större utsträckning än vad som är fallet f. n. Bestämmelserna i fiskerättslagen om ingripande mot vanskötsel av enskilt fiske förenklas. Dessutom föreslås att enskilt fiske i vissa fall skall kunna exproprieras av fiskevårdsskäl.

Utskottet behandlar i betänkandet de motioner som väckts med anledning av propositionen samt ett antal tidigare väckta motioner i ämnet. Utskottet har även beaktat inkomna skrivelser. I samband med behandlingen har utskottet uppväktats av representanter för olika organisationer, bl. a. Sveriges fritidsfiskares riksförbund.

Propositionen

I proposition 1980/81: 153 har regeringen (jordbruksdepartementet) föreslagit riksdagen

dels att anta de av lagrådet granskade lagförslagen med vidtagna ändringar, nämligen

1. lag om fiskevårdsområden,
2. lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske,
3. lag om ändring i expropriationslagen (1972: 719),
4. lag om ändring i lagen (1973: 1156) om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske,

dels att

5. godkänna de i regeringsprotokollet den 12 februari 1981 förordade grunderna för statligt ekonomiskt stöd till fiskevård m. m. och för användning av avgifter enligt 2 kap. 10 § vattenlagen (1918:523),

6. godkänna de i regeringsprotokollet den 12 februari 1981 förordade grunderna för förvaltningen av statens fiskevatten.

dels att

7. till Fiskeristyrelsen för budgetåret 1981/82 utöver i proposition 1980/81: 100 bilaga 13 föreslaget förslagsanslag anvisa ytterligare 200 000 kr.,

8. till Bidrag till fiskevård m. m. för budgetåret 1981/82 anvisa ett reservationsanslag av 4 800 000 kr.

De till utskottet remitterade lagförslagen har följande lydelse:

1 Förslag till

Lag om fiskevårdsområden

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § I syfte att samordna fiskets bedrivande och fiskevården och främja fiskerättsinnehavarnas gemensamma intressen kan enligt denna lag fiske som tillhör eller utgör två eller flera fastigheter sammanföras till ett fiskevårdsområde och fiskerättsinnehavare inom detta bilda en fiskevårdsområdesförening. Föreningens verksamhet får inte omfatta fiske som enligt lagen (1950: 596) om rätt till fiske får bedrivas i enskilt vatten utan stöd av enskild fiskerätt.

Om det finns särskilda skäl, får ett fiskevårdsområde bildas av fiske som tillhör endast en fastighet, om fastigheten har flera ägare. Vad nu sagts gäller också fiske som utgör en fastighet.

2 § Ett fiskevårdsområde får inte omfatta fiske inom områden, där samerna har rätt till fiske enligt rennäringslagen (1971: 437), såvitt fråga är om kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition eller renbetesfjällen.

Beträffande fiske inom andra områden, där samerna har rätt till fiske enligt rennäringslagen, får någon inskränkning inte ske i denna rätt genom bildande av fiskevårdsområden.

3 § Den som äger fiske som ingår i ett fiskevårdsområde är medlem i fiskevårdsområdesföreningen.

Har en fastighets fiske upplåtits i sin helhet för längre tid än ett år, skall brukaren i stället för upplåtaren vara medlem i föreningen under upplåtelse tiden, om inte annat har avtalats mellan upplåtaren och brukaren. I frågor där det slutliga avgörandet tillkommer länsstyrelsen får dock brukaren endast med ägarens medgivande föra talan för fisket.

Har fiske upplåtits genom servitut, skall, såvitt avser det upplåtna fisket, vad som i denna lag sägs om ägare till fiske i stället gälla ägaren till den fastighet, till vars förmån servitutet gäller.

4 § Beslut om bildande av ett fiskevårdsområde meddelas av länsstyrelsen, som i samband därmed skall fastställa stadgar för fiskevårdsområdesföreningen i de hänseenden som anges i 18 §.

5 § Beslut enligt denna lag gäller även mot nya medlemmar.

Villkor för bildande

6 § Ett fiskevårdsområde får inte bildas om ägarna av det fiske som det är fråga om mera allmänt motsätter sig bildandet. Vid denna prövning skall främst deras mening beaktas, vilkas fiskeutövning påverkas mest av bildandet.

†1 Riksdagen 1980/81. 16 saml. Nr 29

7 § För att ett fiskevårdsområde skall få bildas krävs att bildandet är lämpligt med hänsyn till vattenområdets och fiskets beskaffenhet och omfattning samt förhållandena i övrigt.

Verksamhet

8 § En fiskevårdsområdesförening får besluta om upplåtelse av fiske inom fiskevårdsområdet.

För beslut om upplåtelse av en medlems hela fiske eller av fiske som han innehar med ensamrätt fordras hans samtycke, om inte fisket saknar betydelse för hans försörjning.

9 § En fiskevårdsområdesförening får besluta att bidrag till föreningens verksamhet skall uttaxeras av medlemmarna, endast om det finns föreskrifter om sådan uttaxering i stadgarna.

Förfarandet vid bildande

10 § Ansökan om bildande av ett fiskevårdsområde får göras av den som äger fiske som avses ingå i området, av kommunen eller av fiskenämden. Ansökan skall göras hos länsstyrelsen.

11 § Ansökningshandlingarna skall innehålla uppgift om det fiske som avses ingå i fiskevårdsområdet och förslag till stadgar för fiskevårdsområdesföreningen.

12 § Frågan om bildande av ett fiskevårdsområde skall utredas vid en förrättning under ledning av en förrättningsman, om det inte är uppenbart att förutsättningar för bildandet saknas.

Länsstyrelsen får dock utan föregående förrättning besluta att bilda ett fiskevårdsområde, om alla ägarna av fisket är ense om detta eller om förrättning annars inte anses nödvändig.

13 § Förrättningsmannen skall med ledning av ansökningshandlingarna och vad som i övrigt har förekommit göra upp ett förslag till det fiske som bör ingå i fiskevårdsområdet och de stadgar som bör gälla för fiskevårdsområdesföreningen. Han skall vidare, i den omfattning som behövs för prövningen enligt 6 §, utreda vilka som är ägare till fisket och upprätta en förteckning över ägarna (fiskerättsförteckning).

Förslaget skall behandlas vid sammanträde inför förrättningsmannen.

14 § Förrättningsmannen skall kalla ägarna av fisket till sammanträdet. Kallelsen skall innehålla en kort beskrivning av den avsedda områdesbildningen samt uppgift om tid och plats där ansökningshandlingarna och fiskerättsförteckningen finns tillgängliga. I kallelsen skall anges att ägare av fiske bör senast vid sammanträdet muntligen eller skriftligen framföra sina synpunkter på områdesbildningen och fiskerättsförteckningen samt lägga fram skriftlig utredning som han önskar åberopa till stöd för erinringar mot fiskerättsförteckningen. Om det inte kan antagas, att fiskerättsförteckningen är fullständig, utfärdas kallelse även på okända ägare av fiske. Kallelsen skall i god tid före sammanträdet delges ägarna av fisket. För sådan delgivning gäller inte bestämmelserna i 10 § första stycket och 16 § andra stycket delgivningslagen (1970: 428).

Förrättningsmannen skall alltid underrätta kommunen och fiskenämnden om innehållet i kallelserna.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller i tillämpliga delar även då ett nytt sammanträde utsätts. Om vid ett sammanträde har tillkännagetts tid och plats för nästa sammanträde, behöver inte kallelse delges den som kallats i föreskriven ordning till det sammanträde då tillkännagivandet skett.

15 § Vid förrättningen skall förutsättningarna för bildande av fiskevårdsområdet utredas.

Fiskerättsinnehavarna skall få tillfälle att yttra sig och lägga fram utredning i frågor som är av betydelse för bildandet.

16 § Förrättningsmannen skall avge ett utlåtande om fiskevårdsområdet bör komma till stånd. Finner förrättningsmannen att det bör ske, skall han i utlåtandet ta in förslag i fråga om det fiske som fiskevårdsområdet skall omfatta och förslag till stadgar för fiskevårdsområdesföreningen. I utlåtandet skall alltid anges hur förrättningskostnaderna bör betalas.

Förrättningen avslutas genom att utlåtandet och övriga förrättningshandlingar läggs fram för ägarna av fisket på tid och plats som bestämts vid sammanträde. Handlingarna hålls härefter tillgängliga för granskning under en månad.

Efter utgången av denna tid skall förrättningsmannen översända förrättningshandlingarna och de erinringar som kan ha framställts till länsstyrelsen.

17 § Meddelas beslut om bildande av ett fiskevårdsområde, skall kostnaderna för bildandet, i den mån bidrag inte utgår av allmänna medel, fördelas mellan ägarna av fisket efter vad som är skäligt. Bildas inte något fiskevårdsområde, skall kostnaderna betalas av sökanden eller fördelas mellan sökandena, om inte särskilda omständigheter föranleder att betalningsskyldigheten fördelas mellan ägarna av fisket eller vissa av dem.

Stadgar

18 § Av stadgarna för en fiskevårdsområdesförening skall framgå

1. grunderna för fiskets utnyttjande och för fiskevården, däribland fråga om föreningens verksamhet skall vara begränsad till fiske med vissa redskap eller till fiske efter vissa fiskarter,
2. grunderna för uttaxering från medlemmarna, om sådan skall kunna ske,
3. de riktlinjer i övrigt som skall gälla för föreningens verksamhet.

19 § Frågor om ändring av stadgarna i de hänseenden som anges i 18 § prövas av länsstyrelsen efter ansökan av fiskevårdsområdesföreningen. För prövningen skall i tillämpliga delar gälla bestämmelserna om villkoren för och förfarandet vid bildande av fiskevårdsområde.

Organisation

20 § För fiskevårdsområdesföreningen skall finnas en styrelse. Styrelsen företräder föreningen mot tredje man. Utser inte medlemmarna styrelse, får länsstyrelsen på ansökan av någon vars rätt är beroende därav tillsätta styrelse.

Innan stadgar har antagits och styrelse har utsetts kan föreningen inte förvärva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter.

21 § Medlemmarnas rätt att delta i handhavandet av fiskevårdsområdesföreningens angelägenheter utövas på fiskestämma.

22 § Vid omröstning på fiskestämma gäller att varje medlem har en röst, om inte annat följer av stadgarna.

Ingen får för egen del rösta för mer än en femtedel av det på stämman företrädde röstetalet.

23 § Den mening som har fått det högsta röstetalet gäller som stämmans beslut. Val avgörs vid lika röstetal genom lottning. I andra frågor gäller den mening som biträds av de flesta röstande eller, om även antalet röstande är lika, av stämmans ordförande.

Fiskevårdsområdes bestånd

24 § Länsstyrelsen kan besluta att en fiskevårdsområdesförening skall upplösas.

Sådant beslut får meddelas om ägarna av fisket mera allmänt motsätter sig en fortsatt samverkan eller om ändrade förhållanden inträtt som väsentligt inverkar på föreningens verksamhet.

Beslut om upplösning på den förstnämnda grunden får inte meddelas innan tio år har förflutit från det beslutet om bildande av fiskevårdsområdet vann laga kraft.

25 § På ansökan av de fiskevårdsområdesföreningar som berörs kan länsstyrelsen besluta att

1. föra samman flera fiskevårdsområden till ett fiskevårdsområde.
2. dela upp ett fiskevårdsområde i flera fiskevårdsområden.

För prövningen av fråga om sådan ombildning skall i tillämpliga delar gälla bestämmelserna om villkoren för och förfarandet vid bildande av fiskevårdsområde.

26 § På ansökan av fiskevårdsområdesföreningen får länsstyrelsen besluta att ett fiske skall anslutas till fiskevårdsområdet. För sådan anslutning fordras medgivande av fiskets ägare och, om fisket ingår i fiskevårdsområdet, av fiskevårdsområdesföreningen för det området.

27 § Länsstyrelsen får besluta att ett fiske skall uteslutas ur fiskevårdsområdet. Ansökan om uteslutning skall göras av fiskevårdsområdesföreningen eller av fiskets ägare.

28 § Länsstyrelsen får förordna att frågor som avses i 24, 26 eller 27 § skall utredas vid förrättning innan länsstyrelsen beslutar.

För förfarandet vid sådan förrättning gäller 13–16 §§ i tillämpliga delar. Kostnaderna för förrättningen skall betalas av fiskevårdsområdesföreningen, om inte särskilda omständigheter föranleder att någon annan helt eller delvis bör svara för dem.

29 § Vid upplösning av en fiskevårdsområdesförening gäller bestämmelsen i 62 § lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter.

Är en fiskevårdsområdesförening försatt i konkurs och avslutas denna utan överskott, är föreningen utan hinder av första stycket upplöst när konkursen avslutas.

Ansvar m. m.

30 § Bryter den som har rätt att fiska inom ett fiskevårdsområde mot de regler som enligt stadgarna eller fiskestämans beslut gäller för fisket inom området döms till böter, om inte gärningen är belagd med straff i annan lag eller författning.

Sådant brott får åtalas av åklagare endast efter angivelse av målsägande. Som målsägande anses även fiskevårdsområdesföreningen och medlem i föreningen.

31 § Anser en medlem vars rätt berörs av beslut på fiskestämma eller beslut av fiskevårdsområdesföreningens styrelse att beslutet inte har tillkommit i behörig ordning eller att det strider mot denna lag eller annan författning eller mot stadgarna eller kränker hans enskilda rätt, får han överklaga beslutet hos länsstyrelsen genom besvär.

Besvärshandlingen skall ha inkommit till länsstyrelsen inom fyra veckor från dagen för beslutet. I fråga om besvär mot styrelsens beslut räknas dock besvärstiden från den dag klaganden fick del av beslutet.

Fiskestämans eller styrelsens beslut skall gälla utan hinder av att det har överklagats, om inte länsstyrelsen förordnar annat.

32 § Länsstyrelsens beslut enligt denna lag får överklagas hos kammarrätten genom besvär.

Då beslut som länsstyrelsen eller kammarrätten meddelar enligt denna lag angår så många att avskrift av beslutet inte lämpligen kan tillställas envar av dem, skall meddelande om beslutet införas i ortstidning. Tiden för överklagande skall räknas från den dag då kungörandet har skett.

Länsstyrelsens beslut skall gälla utan hinder av att det har överklagats, om inte kammarrätten förordnar annat.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982, då lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden skall upphöra att gälla.

2. I ärenden om bildande av fiskevårdsområde, i vilka förrättningsammansatrade hållits eller kallelse till sådant sammantråde skett före ikraftträdandet, skall äldre bestämmelser fortfarande gälla.

3. Fiskevårdsområden, som bildats enligt lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden, ombildas i samband med den nya lagens ikraftträdande och i fall som avses i punkt 2 vid bildandet till fiskevårdsområden och fiskevårdsområdesföreningar enligt den nya lagen. För sådana områdesföreningar skall bestämmelserna i 10, 12 och 13 §§ lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden gälla som om de upptagits som bestämmelser i stadgarna. Därjämte skall för dessa föreningar stadgandena i 14 § och 27 § andra stycket andra meningen sistnämnda lag äga tillämpning efter nya lagens ikraftträdande, såvitt tredje man är beroende av dem för sin rätt på grund av avtal eller förbindelse som ingåtts före ikraftträdandet.

4. Boställshavare, som själv brukar bostället, samt innehavare av besittningsrätt för obegränsad tid till fastighet, som tillhör kronan eller allmän inrättning, skall i frågor enligt denna lag anses som ägare till fisket.

5. Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till en föreskrift som har ersatts genom bestämmelse i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1950: 596) om rätt till fiske¹ dels att 31 och 32 §§ skall upphöra att gälla, dels att 30 och 41 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 §

Om innehavare av enskild fiskerätt, i strid med *allmänt intresse*, uppenbart vansköter fisket genom alltför hård beskattning av fiskbeståndet eller genom underlåtenhet att utnyttja fisket, *skall statens fiskeritjänsteman söka träffa överenskommelse med ägaren av den fastighet, till vilken fisket hör, samt, där fiskerätt innehaves av annan, jämväl med denne om fiskets bedrivande. Överenskommelsen skall avfattas skriftligen samt avse viss tid, högst tio år.*

Om innehavare av enskild fiskerätt i strid med *allmänna intressen* uppenbart vansköter fisket genom alltför hård beskattning av fiskbeståndet eller genom underlåtenhet att utnyttja fisket, *får fiskenämnden förelägga honom att bedriva fisket på ett sätt som behövs för att avhjälpa vanskötseln. Innehas fisket av annan än ägaren, får föreläggandet i stället riktas mot ägaren. I föreläggandet får nämnden sätta ut vite.*

Ägaren eller innehavaren är skyldig att tåla att en föreskriven åtgärd vidtas även om föreläggandet riktas mot den andre.

41 §²

Talan mot länsstyrelsens beslut i ärende, varå 24, 28 eller 29 § äger tillämpning, eller rörande utdömande av vite enligt 32 § föres hos kammarrätten genom besvär inom två månader efter det klaganden erhöi del av beslutet.

Länsstyrelsens beslut i sådana ärenden som avses i 24, 28 eller 29 § överklagas hos kammarrätten genom besvär inom två månader efter det klaganden fick del av beslutet.

Fiskenämndens beslut i sådant ärende som avses i 30 § överklagas hos fiskeristyrelsen genom besvär inom tre veckor efter det klaganden fick del av beslutet. Fiskeristyrelsens beslut överklagas hos regeringen genom besvär.

Talan mot beslut enligt denna lag av annan myndighet än regeringen i annat fall än som avses i första

Beslut enligt denna lag av en förvaltningsmyndighet överklagas i övriga fall inom den tid som anges i

¹ Senaste lydelse av 31 § 1970: 438.

² Senaste lydelse 1975: 176.

Nuvarande lydelse

stycket *föres* hos regeringen genom besvär inom tid som *sägs i första stycket*.

Vederbörande fiskeriintendent är på grund av sin befattning behörig att föra talan i ärende som avses i första eller andra stycket.

Då beslut som myndighet meddelar enligt denna lag angår så många att avskrift av beslutet *ej* lämpligen kan tillställas *envar* av dem, skall delgivning ske enligt 17 § delgivningslagen (1970:428).

Beslut, som avses i 22, 28 och 29 §§, *skola lända till efterrättelse* utan hinder av *förd klagan*, om *ej annorlunda förordnas*. Om särskilda skäl *föreligga*, må länsstyrelsen förordna att även beslut, som avses i 31 §, skall *lända till omedelbar efterrättelse*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Föreskrifter rörande fiskets bedrivande (fiskeriplan) som har fastställts med stöd av 31 § andra stycket skall anses meddelade med stöd av 30 § första stycket i dess nya lydelse.

I fråga om talan mot beslut enligt 31 eller 32 §, som meddelats före den 1 januari 1982, skall även därefter äldre lag gälla.

Föreslagen lydelse

första stycket hos regeringen genom besvär.

Vederbörande fiskeriintendent är på grund av sin befattning behörig att föra talan i ärende som avses i första, andra eller *tredje* stycket.

Då beslut som *en* myndighet meddelar enligt denna lag angår så många att *en* avskrift av beslutet *inte* lämpligen kan tillställas *var och en* av dem, skall delgivning ske enligt 17 § delgivningslagen (1970:428).

Beslut, som avses i 22, 28 och 29 §§, *skall gälla* utan hinder av *att det har överklagats*, om *inte annat förordnas*. Om *det finns* särskilda skäl, *får fiskenämnden* förordna att även *sådant* beslut, som avses i 30 §, skall *gälla med omedelbar verkan*.

3 Förslag till**Lag om ändring i expropriationslagen (1972:719)**

Härigenom föreskrivs att i expropriationslagen (1972:719) skall införas en ny paragraf, 2 kap. 7 a §, av nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 kap.

7 a §

Expropriation får ske för att tillgodose den allmänna fiskevården eller för vetenskapliga undersökningar och försök i fråga om fiske.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 1156) om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske

Härigenom föreskrivs att övergångsbestämmelserna till lagen (1973: 1156) om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1974.

Förordnande angående nyttjande av samfällt fiske, som meddelats av länsstyrelse med stöd av äldre lag, skall gälla till dess *delägarna beslutat* annat enligt lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden eller lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter. Har sådant förordnande meddelats för viss tid, får länsstyrelsen på ansökan av delägare förlänga tiden, dock längst till utgången av år 1983.

Bestämmelserna i 24 § andra stycket i dess äldre lydelse skall gälla till dess fiskevårdsområde enligt lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden bildats eller föreningsförvaltning enligt lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter anordnats, dock längst till utgången av år 1983.

Beträffande upplåtelse, som skett enligt 24 § andra stycket i dess äldre lydelse, skall äldre lag fortfarande äga tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Föreslagen lydelse

Förordnande angående nyttjande av samfällt fiske, som meddelats av länsstyrelse med stöd av äldre lag, skall gälla till dess annat *har beslutats* enligt lagen (1981: 00) om fiskevårdsområden eller lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter. Har sådant förordnande meddelats för viss tid, får länsstyrelsen på ansökan av delägare förlänga tiden, dock längst till utgången av år 1990.

Bestämmelserna i 24 § andra stycket i dess äldre lydelse skall gälla till dess fiskevårdsområde enligt lagen (1981: 00) om fiskevårdsområden bildats eller föreningsförvaltning enligt lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter anordnats, dock längst till utgången av år 1990.

¹ Senaste lydelse 1975: 1310.

Motionerna

Utskottet har behandlat *dels* följande motioner, som väckts under allmänna motionstiden 1980:

1979/80: 872 av Anna Wohlin-Andersson (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om en skyndsam utredning angående arrende av gästholmar i ostkustens skärgårdar för upplåtelse för fritt handredskapsfiske.

1979/80: 1897 av Åke Wictorsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om förbättrade förutsättningar för ett aktivt fritidsfiske genom

1. frisläppande av handredskapsfisket på södra ostkusten och i de stora sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaren och Storsjön i Jämtland,

2. förändring av lagen om fiskevårdsområden så att områdesbildningen underlättas och att statsbidrag till detta förutsätter att fisket upplåtes till allmänheten,

3. att samhällets fritidsfiskepolitik inriktas på att utveckla det frivilliga och fria organisationslivet som huvudmän för ett välutvecklat fritidsfiske.

4. ändring av rennäringslagen så att fritidsfiskets önskemål kan tillgodoses bättre i samverkan med samerna.

5. att den s. k. deltidsfiskeproblematiken blir föremål för en förnyad översyn med inriktning på att säkerställa det traditionella husbehovsfisket utefter kusterna samtidigt som yrkesfisket kan utvecklas.

6. en utbyggnad av fiskevården,

7. en förbättrad fisketillsyn,

8. införande av en fiskevårdsavgift för finansiering av en utbyggnad av samhällets stöd till fritidsfisket.

dels följande motioner som väckts under allmänna motionstiden 1981:

1980/81: 777 av Erik Olsson m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en skyndsam utredning om orsakerna till den minskade tillgången på laxfisk i våra vatten.

1980/81: 780 av Sten Svensson och Karl Leuchovius (båda m) vari yrkas

1. att riksdagen uttalar angelägenheten av att bildandet av fiskevårdsområden i landet påskyndas i enlighet med vad som anförts i motionen.

2. att riksdagen uttalar att handlägningsrutinerna för ärenden rörande tillkomsten av fiskevårdsområden ses över och i görligaste mån förenklas.

1980/81: 1003 av Ivar Franzén (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i denna motion för att minska byråkratin för kustfiskarna.

1980/81: 1383 av Anna Wohlin-Andersson (c) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om avsättande av länsvisa

delkvoter från den svenska fiskekvoten, för att skydda det traditionella fisket innanför baslinjen.

2. att riksdagen hos regeringen begär att fiskeristyrelsen ges i uppdrag dels att förenkla yrkesfiskarnas loggbokföring så att byråkratin minskar, dels att acceptera regionalpolitiska aspekter vid fördelning av yrkesfiske-licenser.

dels de motioner som väckts med anledning av propositionen :

1980/81: 2103 av Axel Andersson (s) vari yrkas att riksdagen beslutar om sådan ändring i lagen om fiske att fritidsfisket i vatten ägda av häradsallmänningar och allmänningsskogar i Norrland och Dalarna kan nyttjas på sätt som anges i motionen.

1980/81: 2104 av Sten Svensson och Karl Leuchovius (båda m) vari yrkas att riksdagen beslutar att nu gällande regler för statligt stöd till kostnader för bildande av fiskevårdsområden bibehålls.

1980/81: 2107 av Svante Lundkvist m. fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om planering av fritidsfiskemöjligheterna,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det enskilda handredskapsfisket vid Blekinges och Gotlands kuster, utefter södra ostkusten och i sjöarna Vänern, Mälaren, Hjälmaren, Vättern och Storsjön skall inlösas av staten och släppas fritt för allmänheten,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att värderingen i samband med i yrkande 2 föreslagen inlösen skall utgå från fiskerättens värde den 1 juli 1981,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att 6 § lagen om fiskevårdsområden skall ha följande lydelse:

Ett fiskevårdsområde får inte bildas om ägarna av det fiske som det är fråga om mer allmänt motsätter sig bildandet och har beaktansvärda skäl för det. Vid denna prövning skall främst deras mening beaktas, vilkas fiskeutövning påverkas mest av bildandet.

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att 19 § lagen om fiskevårdsområden skall ha följande lydelse:

Frågor om ändring av stadgarna i de hänseenden som anges i 18 § prövas av länsstyrelsen efter ansökan av fiskevårdsområdesföreningen, medlem av föreningen, kommunen eller fiskenämnden. För prövningen skall i tillämpliga delar gälla bestämmelserna om villkoren för och förfarandet vid bildande av fiskevårdsområde.

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om villkoren för bidrag till bildande av fiskevårdsområden och bidrag till fiskevård,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen sägs om anslag till Sveriges fritidsfiskares riksförbund för fiskevårdande verksamhet,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om villkoren för upplåtelse av statliga vatten.

9. att riksdagen hos regeringen begär utredning och förslag om införande av en allmän fiskevårdsavgift för finansiering av de av motionärerna föreslagna åtgärderna.

1980/81: 2108 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar hemställa hos regeringen om åtgärder angående möjlighet till fritt fiske vid kuster och i de större sjöarna enligt vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen med ändring i proposition 1980/81: 153 beslutar anta följande såsom *Motionärernas förslag* betecknade förslag till 6 § lag om fiskevårdsområden:

Regeringens förslag

Ett fiskevårdsområde får inte bildas om ägarna av det fiske som det är fråga om mera allmänt motsätter sig bildandet. Vid denna prövning skall främst deras mening beaktas, vilkas fiskeutövning påverkas mest av bildandet.

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i övrigt anförts i motionen.

1980/81: 2109 av Olle Eriksson m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om fördelning av anslag till fiskevård.

2. att riksdagen beslutar att 6 § lagen om fiskevårdsområden skall erhålla följande som *Motionärernas förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Ett fiskevårdsområde får inte bildas om ägarna av det fiske som det är fråga om mera allmänt motsätter sig bildandet. Vid denna prövning skall främst deras mening beaktas, vilkas fiskeutövning påverkas mest av bildandet.

Motionärernas förslag

6 §

Ett fiskevårdsområde får inte bildas om ägarna av det fiske som det är fråga om mera allmänt motsätter sig bildandet *och har beaktningsvärda skäl för det*. Vid denna prövning skall främst deras mening beaktas, vilkas fiskeutövning påverkas mest av bildandet.

Första stycket gäller inte, om behovet av fiskevårdsområdets bildande är synnerligen angeläget.

Motionärernas förslag

Ett fiskevårdsområde får inte bildas om ägarna av det fiske som det är fråga om mera allmänt motsätter sig bildandet *och har beaktansvärda skäl för det*. Vid denna prövning skall främst deras mening beaktas, vilkas fiskeutövning påverkas mest av bildandet.

Första stycket gäller inte, om behovet av fiskevårdsområdets bildande är synnerligen angeläget.

Utskottet

Fiskerätten vid kusten

Vattnet utmed våra kuster är antingen allmänt eller enskilt. Enskilt vatten är sådant vatten som ingår i fastigheterna. Regler för vad som är enskilt vatten återfinns i lagen (1950: 595) om gräns mot allmänt vattenområde. Reglerna benämns strandvattenregeln, enklavregeln och kilometerregeln. Huvudprinciperna för indelning av vattenområde i allmänt och enskilt vatten är i korthet följande.

Strandvattenregeln innebär att allt vatten är enskilt inom 300 m från fastlandet eller från ö som är minst 100 m lång. Om den stranden följande kurvan för högst tre meters djup går längre ut än 300 m, sträcker sig det enskilda vattnet dock ända ut till denna djupkurva. Strandvattenregeln gäller för landets hela kuststräcka.

Enklavregeln innebär att allt vatten räknas som enskilt som har förbindelse med öppna havet endast över enskilt vatten. Visst undantag gäller.

Kilometerregeln innebär att allt vatten är enskilt som saknar förbindelse med öppna havet av större bredd än en kilometer. Kilometerregeln gäller ost- och sydkusten från gränsen mot Finland till Listershuvud i Blekinge. Den tillämpas dock inte vid Gotland och Öland och vissa andra öar.

För Norrbottens län och Kalmar län finns härutöver särskilda regler.

Vattenområde som inte ingår i fastigheterna är allmänt vatten. Den yttre gränsen för allmänt vatten sammanfaller med territorialgränsen.

Rätten till fiske regleras i lagen (1950: 596) om rätt till fiske. Tillämpningsföreskrifter m. m. återfinns bl. a. i fiskeristadgan (1954: 607).

På allmänt vatten är fiske med rörligt redskap (t. ex. nät, handredskap) fritt för varje svensk medborgare. Som regel får fast redskap (som fästs vid botten eller stranden för minst två dygn i följd, t. ex. ålryssja) sättas ut endast efter myndighets tillstånd. Åtskilliga specialregler gäller för olika kuststräckor.

På enskilt vatten får fiske enligt huvudregeln bedrivas endast av jordägaren eller den som enligt avtal, urminnes hävd etc. äger rätt därtill. En rad undantag gäller, till förmån för s. k. *frifiske*. Reglerna skiftar mellan olika kustavsnitt. I det följande lämnas en kort redogörelse för de viktigaste frifiskebestämmelserna på olika kuststräckor.

Vid Norrlandskusten – som omfattar kuststräckan från gränsen mot Finland i norr till Östhammars kommun i söder – omfattar frifisket allt fiske med rörliga redskap, med undantag för fiske efter lax.

Vid södra ostkusten – som omfattar kuststräckan fr. o. m. Östhammars kommun till Torhamnsudde i Blekinge – omfattar frifisket endast visst nätfiske efter strömming och skarpsill.

Vid Blekinge läns södra kust och Gotlands läns kuster är nätfiske och fiske med tobisnot fritt på enskilt vatten, men som regel inte fiske med

handredskap. Vid Blekinge läns södra kust omfattar frifiskerätten bl. a. även fiske med långrev i allt enskilt vatten.

Vid Skånes östra och södra kuster omfattar frifiskerätten allt fiske med rörligt redskap.

Vid västkusten omfattar frifiskerätten allt fiske med undantag av visst fiske efter ostron. För Öresund gäller dock specialbestämmelser som fungerar så, att det i praktiken gäller förbud mot fritt utsättande av fast redskap på enskilt vatten.

Fiskerätten i inlandsvattnen

Allmänt vatten finns i de stora sjöarna Vänern och Vättern. Hjälmarens och Storsjön i Jämtland men inte i Mälaren. Vid bestämmandet av vad som är enskilt vatten i dessa sjöar är strandvatten-, enklav- och kilometerreglerna tillämpliga, med vissa särbestämmelser. För fiske i allmänt vatten gäller samma regler som för fiske i allmänt vatten i havet. I enskilt vatten får fiske i princip bedrivas endast av fiskerättsägare. Visst frifiske förekommer dock på enskilt vatten i Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmarens samt Storsjön. Reglerna skiftar.

I annat inlandsvatten än de stora sjöarna är allt fiske enskilt. För dessa vattenområden saknas bestämmelser angående frifiske.

Allmänna överväganden

Vi har i vårt land ovanligt god tillgång på fiskevatten. Med undantag för de egentliga slättlandsområdena finns det överallt gott om sjöar och strömmande vatten. De stora sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmarens och Storsjön i Jämtland är genom sitt centrala läge av utomordentligt värde. Kusterna med sina skärgårdsområden är naturtillgångar som har få motsvarigheter.

De naturliga förutsättningarna för fiske är således goda. Tillgången på fiske är emellertid inte obegränsad. I de flesta av våra fiskevatten går det inte att ta för sig efter behag. Fiskbestånden räcker inte till. I havet har internationella fångstbegränsningar genomförts för att motverka den pågående utfiskningen av vissa eftersökta fiskarter. Längs våra kuster är värdefulla fiskslag som lax, havsöring, ål och hummer utsatta för en hård beskattning. I insjövattnen är fisket långtifrån alltid välavvägt. Följden har blivit att många vatten innehåller undermåliga fiskbestånd. Andra omständigheter som har påverkat fiskbestånden och förutsättningarna för fiske är bl. a. försurningen av insjövattnen, kraftverksutbyggnader, sjöregleringar och utsläppen av avloppsvatten från reningsverk och industrier.

Fiske har sedan gammalt en fast förankring bland stora delar av befolkningen i vårt land. Under de senare åren har både yrkesfisket och fritidsfisket förändrats väsentligt. Yrkesfisket har rationaliserats. Det arbetar i dag

med minskat antal utövare men med större båtar och effektivare redskap. Dessutom har den internationella utvecklingen på havsrättens område tvingat fram regleringar som har inneburit stora förändringar för det traditionella svenska yrkesfisket.

Riksdagen antog år 1978 riktlinjer för fiskeripolitiken (prop. 1977/78: 112. JoU 1977/78: 23, rskr 1977/78: 272). I propositionen behandlas bl. a. målen för fiskeripolitiken, fiskets framtida omfattning och inriktning, licensiering av yrkesfiske och statliga insatser för fiskets rationalisering. Riktlinjerna avser inte fritidsfiskets utveckling.

Fritidsfisket har under senare år utvecklats till en av våra mest utbredda och populära rekreationsformer. Statens stöd till fritidsfisket har hittills främst varit av indirekt natur. Särskilt bör nämnas den service i olika former som lämnas fritidsfisket genom fiskerid administrationen. Resultaten av sötvattenslaboratoriets forskningar och undersökningar har stor betydelse för fritidsfisket. Detsamma gäller statens stöd till olika anläggningar för det rörliga friluftslivet. I det sammanhanget bör även nämnas naturvårdsverkets förvärv av värdefulla naturområden för friluftsliv. Till dessa områden hör nämligen i flera fall vatten som kan utnyttjas för fritidsfiske.

I propositionen lägger regeringen fram förslag om olika åtgärder för att främja fritidsfisket. m. m. Dessa grundar sig på de förslag som presenterats av 1973 års fiskevattensutredning i dess slutbetänkande (SOU 1978: 75) Fiska på fritid samt på däröver angivna remissyttranden. Utskottet följer i fortsättningen i huvudsak den disposition som föredragande statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet använt i sitt anförande. Utskottets yttrande koncentreras på propositionens huvuddrag och de yrkanden som förs fram i motionerna. De avsnitt av propositionen som inte berörts har inte givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Fiskevattensutredningen framhåller i sitt betänkande att det är en viktig uppgift för samhället att skapa ett fritidsutbud som står öppet för alla. Fritidsfisket är i dessa sammanhang av utomordentligt stor betydelse. Enligt en undersökning som utredningen har låtit göra har fiske kommit att spela en allt större roll som fritidssysselsättning. Omkring två miljoner människor i landet beräknas fiska åtminstone någon gång om året. För att det stora fiskeintresse som finns skall kunna tas till vara och utvecklas är det enligt utredningen viktigt att fiskevattnen håller en god kvalitet och att tillräckligt med fiskevatten ställs till fritidsfiskets förfogande.

Jordbruksministern slår i propositionen fast att fiskbestånden givetvis bör vårdas och utnyttjas på bästa sätt. Alla som fiskar måste ta hänsyn till de biologiska förutsättningarna som råder och till de restriktioner som gäller till skydd för fiskbestånden. Även på detta område är det nödvändigt att hushålla med naturresurserna. Inom de gränser som ges av en ansvarsfull hushållning med fisktillgångarna bör utvecklingen av både yrkesfisket och fritidsfisket främjas. När det gäller de enskilda fiskevattnen, de som

hör till fastigheterna, är det i grunden fiskevattensägarna som har det direkta ansvaret för fiskevården. Inslaget av allmänt intresse utgör dock motiv för statliga åtgärder i olika former.

Fritidsfiskarnas organisation bör aktivt medverka i arbetet för att utveckla och förbättra fritidsfisket. Åtgärderna bör ges en sådan inriktning och utformning att de stimulerar fritidsfiskarna till att själva hjälpa till med detta arbete. Det skapar samtidigt en ökad förståelse och respekt för de ekologiska sambanden. De åtgärder som vidtas för fritidsfisket måste även ses som ett led i det allmännas stöd till friluftsliv och naturvård i stort. Ökad hänsyn bör kunna tas till fritidsfisket vid planeringen för friluftslivet.

Enligt motion 1979/80: 1897 bör samhällets fritidsfiskepolitik inriktas på att utveckla det frivilliga och fria organisationslivet som huvudmän för ett välutvecklat fritidsfiske.

Utskottet ansluter sig till de propositionsuttalanden rörande fritidsfisket som nyss redovisats. Våra fiskevatten utsätts för stora påfrestningar. Industrikulturen orsakar förurning och nedsmutsning av vattnen. De moderna fiskemetoderna utövar ett hårt tryck på fiskbestånden. Vi bör därför aktivt ingripa för att skydda dessa. Yrkesfisket och fritidsfisket bör främjas inom de gränser som följer av en ansvarsfull hushållning med naturresurserna. Fritidsfiskarnas organisation bör enligt utskottets mening ges ett ansvar för att utveckla och förbättra fritidsfisket. Någon motsättning mellan motionen och propositionen synes inte föreligga härvidlag. Det anförda är enligt utskottets mening ägnat att tillgodose syftet med motionen i här behandlad del (yrkande 3). Den bör därför inte föranleda någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Fiskevattensutredningen föreslog i sitt betänkande att allt enskilt fiské med rörligt redskap görs fritt vid Gotlands läns kuster, vid Blekinge läns södra kust och vid Skånes östra och södra kuster. Utredningen föreslog vidare att fisket med handredskap görs fritt i Väneren, Vättern, Mälaren, Hjälmaren och Storsjön i Jämtland. Som framgår av den inledningsvis lämnade redogörelsen för fiskerättsreglerna förekommer frifiskerätt längs en betydande del av de nämnda kustavsnitten och i vissa av de stora sjöarna, men frifiskerättens innehåll skiftar i hög grad längs kusterna och i sjöarna. Enligt jordbruksministern saknas anledning att öka rätten till frifiske genom inlösen av enskild fiskerätt. Kostnaderna för inlösen skulle bli höga. Möjligheterna till fritidsfiske bör enligt propositionen kunna förbättras genom fiskevårdsåtgärder som höjer fiskets kvalitet.

I tre motioner framförs yrkanden som överensstämmer med fiskevattensutredningens förslag om frisläppande av handredskapsfisket utefter Blekinge och Gotlands kuster samt i de stora sjöarna. Inlösningskostnaderna bör enligt motion 2107 finansieras med fiskevårdsavgifter. Enligt motionen bör handredskapsfisket även vid södra ostkusten inlösas och släppas fritt för allmänheten. I motionen framhålls att de här nämnda vattnen ligger i anslutning till de stora befolkningskoncentrationerna i vårt

land. De skulle därigenom kunna användas av ett stort antal fiskande under förutsättning att de vore tillgängliga. Enligt motionen torde kostnaderna för inlösen av enbart handredskapsfisket vid ostkusten bli avsevärt mycket lägre än de 100–200 milj. kr. som utredningen beräknat för inlösen av allt rörligt fiske utmed samma kuststräcka. Enligt motion 2108 bör allt fiske med rörligt redskap vid södra ostkusten ges fritt. I övrigt ansluter sig motionärerna till utredningens förslag. I motion 1979/80: 1897 framhålls att det vid södra ostkusten och i de stora sjöarna föreligger stora praktiska svårigheter att avgöra var gränsen går mellan allmänt vattenområde och sådana enskilda vattenområden som omfattas av den enskilda fiskerätten.

Utskottet får erinra om att fisket med handredskap, som är den för fritidsfisket viktigaste fiskemetoden, är fritt även på enskilt vatten längs långa kuststräckor. Vid Norrlandskusten är handredskapsfisket fritt med undantag av fiske efter lax. Likaså är handredskapsfisket fritt längs västkusten och längs Skånes syd- och östkust. Däremot finns inget fritt handredskapsfiske längs södra ostkusten, ej heller vid Gotlands kust och vid Blekinges sydkust.

Utskottet anser i likhet med jordbruksministern att anledning saknas att öka rätten till frifiske genom inlösen av enskild fiskerätt. Vid sidan av frifisket får fritidsfiskarnas möjligheter att lösa fiskekort anses vara tämligen omfattande. Statens vatten är i stor utsträckning upplåtna för fiske, likaså vatten som ägs av kommuner och landsting samt åtskilliga enskilt ägda vatten. Genom den i propositionen föreslagna nya lagen om fiskevårdsområden torde nya möjligheter till fiske komma att öppna sig för fritidsfiskarna. Utskottet avstyrker med hänsyn till det anförda motion 2107 yrkandena 2 och 3, motion 2108 yrkande 1 samt motion 1979/80: 1897 yrkande 1.

Fiskevattensutredningen har i sitt betänkande lagt fram förslag som tar sikte på att lösa olika konfliktsituationer mellan skilda kategorier fiskande till följd av konkurrensen om bl. a. vissa fiskarter, fiskeplatser och möjligheterna att försälja fångsten. Som utgångspunkt för förslaget anges att i en konfliktsituation bör företräde ges åt yrkesfiske och fritidsfisket med handredskap. I propositionen framhålls att det är ostridigt att det förekommer konflikter mellan olika kategorier av fiskande. Yrkesfiskarna känner sina intressen hotade av dem som på sin fritid, men i förvärvssyfte, bedriver ett inte obetydligt fiske med yrkesmässiga redskap. Dessutom förekommer konkurrens i fråga om fördelningen av fisketillfällena mellan å ena sidan det kustbundna yrkesfisket och å andra sidan det yrkesfiske som bedrivs med större faryg som kan fiska över stora områden.

Jordbruksministern är med hänsyn till denna situation inte beredd att nu ta ställning till hur olika konfliktsituationer mellan skilda kategorier fiskande skall lösas. Han anser det emellertid viktigt att de frågor som hänger samman med nu nämnda konflikter blir föremål för nya överväganden. Han anmäler därför sin avsikt att senare begära bemyndigande att få tillkalla en kommitté för att utreda bl. a. dessa frågor.

I motion 1979/80: 1897 föreslås att den s. k. deltidsfiskeproblematiken blir föremål för en förnyad översyn. I ett par fristående motioner väcks frågan om en möjlig förenkling av byråkratin för kustfiskarna. Enligt motion 1003 borde det bl. a. vara möjligt att avskaffa loggbokstvånget för båtar under 12 m. ja, kanske hela yrkeslicenstvånget. I motion 1383 förelås även att kustfiskarna innanför baslinjen skall erhålla delkvoter av den svenska fiskekvoten.

Utskottet instämmer i jordbruksministerns uttalande att frågan om konkurrensen mellan olika kategorier fiskande och olika slags fiske bör underkastas nya överväganden. Utskottet biträder därför jordbruksministerns förslag om utredning av dessa frågor. Med det anförda torde motion 1979/80: 1897 i här berörda avseende (yrkande 5) ha tillmötesgått. Även de frågor som väckts i motionerna 1003 och 1383 torde i betydande utsträckning komma under övervägande i den aviserade utredningen. Enligt vad utskottet erfarit tas vidare bl. a. frågan om fiskeloggboksplikten upp i en översyn som statskontoret f. n. genomför av uppgiftslämnande och statistikproduktion på fiskets område. Ifrågavarande motioner bör med hänvisning till det anförda inte föranleda någon ytterligare riksdagens åtgärd.

Fiskevårdsåtgärder m. m.

Jordbruksministern framhåller i propositionen i anslutning till fiskevat- tensutredningens förslag att ett allsidigt och väl avvägt fiske är god fiske- vård. De fiskande måste visa ansvar och hänsyn i sitt fiske. Detta är en förutsättning för att regleringar skall kunna undvikas i framtiden.

Målet för fiskevården bör enligt propositionen vara att genom olika åtgärder förbättra fisket och fiskevattnen till gagn för såväl yrkesfisket som fritidsfisket.

Biotopvårdande åtgärder, dvs. återställningsarbeten i förstörda vatten- drag och olika förbättringsåtgärder inklusive kalkning av sjöar och vatten- drag, är av central betydelse för fiskevården. Bland andra viktiga fiske- vårdsåtgärder nämns i propositionen s. k. *anpassat fiske*, vilket exempel- vis kan ta formen av allsidigt bedrivet fiske och fisketräda. *Utsättning* av fisk och kräftor har sedan lång tid utgjort grundstommen i det svenska fiskevårdsarbetet. Goda resultat har erhållits efter utsättning av laxfisk i havet, längs kusterna och de stora sjöarna. Försöksutsättning av ål pågår och utvärderas f. n. Jordbruksministern framhåller att verksamheten har stor betydelse främst för yrkesfisket men även för fritidsfisket. Beträffan- de *fisksjukdomar* framhålls att fiskhälsokontrollen f. n. är föremål för över- syn. Några ändringar i gällande bestämmelser bör därför inte göras nu.

Fiskevattensutredningen framhöll i sitt betänkande att planeringen av fiskevårdsåtgärderna kräver insatser av det allmänna. Utredningen före- slog att fiskenämnderna skall ha till uppgift att upprätta hushållningsplaner för områden med särskilt komplicerade fiskeförhållanden och att länssty-

relserna som samordnare av samhällsplaneringen bör godkänna dessa planer.

I propositionen framhåller jordbruksministern att en förbättrad planering bör ingå som ett led i fiskevårdsarbetet. Han anser dock att denna uppgift bör kunna ingå i den löpande verksamheten vid närmast ansvariga statliga organ. Härigenom kan ett värdefullt underlag erhållas för statens insatser på dessa områden, liksom för den kommunala och regionala planering som berör fritidsfisket. En fristående planering är enligt jordbruksministrarnas mening inte motiverad.

Enligt motion 2107 bör de begränsade resurserna framför allt satsas på fiskevatten av intresse ibland den fritidsfiskande allmänheten och en aktiv yrkesfiskarkår. Planeringen bör enligt motionärerna skötas av fiskenämnaderna i samarbete med kommuner och länsmyndigheter.

Utskottet vill beträffande behovet av aktiva fiskevårdande åtgärder framhålla att utsättning av främst inhemska laxfisk samt biotopförbättrande åtgärder för att ändra vattenmiljön i vissa vatten är särskilt angelägna för fritidsfisket f. n. I likhet med jordbruksministern finner utskottet att de resurser som står till buds för fiskevårdande åtgärder bör utnyttjas planmässigt. Det torde få ankomma på de närmast ansvariga statliga organen, nämligen den lokala fiskeriadминистраtionen samt länsstyrelserna, att som ett led i sin löpande verksamhet svara för denna planering med syfte att de begränsade resurserna används för en ökning av möjligheterna till fritidsfiske där behoven är mest angelägna. Den kommunala fritidsfiskeplaneringen bör vara grund för de statliga insatserna. Med det anförda bör enligt utskottets mening syftet med motion 2107 yrkande I i betydande utsträckning ha tillgodosetts. Yrkandet bör således anses vara besvarat med vad utskottet anfört.

Statligt stöd till fritidsfisket m. m.

Staten ger redan nu ekonomiskt stöd i olika former till fritidsfisket. Stödet lämnas både direkt till fritidsfisket och indirekt som stöd till fiskevård och forsknings- och utvecklingsverksamhet. Genom den av staten finansierade centrala och lokala fiskeadministrationen främjas fritidsfisket på olika sätt. Som exempel må nämnas att fiskenämnaderna bedriver informations- och rådgivningsverksamhet med anknytning till fritidsfisket. Fiskeriintendenterna tillvaratar fritidsfiskets intressen i miljöskyddslags- och vattenlagsärenden. De medel som anvisas för kursverksamhet på fiskets område kan även användas för kurser i fiskevård. Stöd till fiskevårdande åtgärder lämnas på olika sätt.

Fiskevattensutredningen har i sitt betänkande föreslagit att ekonomiskt stöd skall utgå till åtgärder som särskilt tar sikte på fritidsfisket. Förslaget innebär att bl. a. ett fiskevårdsbidrag skall utgå till fiskevårdsområden m. fl. som upplåter fiskerätt till allmänheten. Stödet skulle enligt utred-

ningen lämpligen kunna finansieras med en särskild årlig fiskevårdsavgift som skulle erläggas av alla fritidsfiskare äldre än 15 år.

I propositionen framhåller jordbruksministern att statens stöd till fiskevårdsåtgärder för fritidsfiskets behov bör stärkas. I första hand bör stödet i form av bidrag kunna utgå till kostnaderna för förrättning i samband med bildande av fiskevårdsområde. Stöd i form av bidrag eller statlig lånegaranti bör enligt jordbruksministern även kunna omfatta åtgärder som utplantering av fisk, biotopförbättrande åtgärder och riktat fiske. Som villkor för bidragen bör krävas att aktuellt vatten upplåts för allmänhetens fiske under sådana organisatoriska former som kan godkännas av fiskeristyrelsen. Jordbruksministern anför vidare att bidragets storlek normalt inte bör överstiga 50% av de godkända kostnaderna men att förhöjt bidrag bör kunna lämnas med högst 70% i vissa fall. Bidrag bör kunna utgå till enskilda fiskerättsägare och till sammanslutningar av sådana eller av fritidsfiskare samt till kommuner.

Frågan om vilka villkor som skall gälla för att bidrag skall beviljas till bildande av fiskevårdsområden diskuteras i två motioner. Enligt motion 2104 läggs genom föreslagen ändring av statsbidragsreglerna alltför stor tyngd vid kopplingen mellan bildandet av fiskevårdsområden och allmänhetens fritidsfiske. Motionärerna förordar att nu gällande regler för statligt stöd till kostnaderna bibehålls. Enligt motion 2107 bör bidrag till kostnaderna för bildande av fiskevårdsområden utgå endast i de fall då ägarna till området i fråga förbinder sig att sörja för att fisket upplåts till allmänheten – genom försäljning av fiskekort eller på annat sätt. Motsvarande bör enligt motionärerna gälla även för bidrag till andra fiskevårdande åtgärder.

Utskottet ansluter sig till uttalandena i propositionen under denna punkt. I likhet med jordbruksministern finner utskottet sålunda bl. a. att man som ett villkor för bidrag i dessa sammanhang bör kräva att aktuellt vatten upplåts för allmänhetens fiske och då under organisatoriska former som kan godkännas av fiskeristyrelsen. Bidraget bör normalt inte överstiga 50% men ett förhöjt bidrag om 70% bör kunna utgå i vissa fall. Det anförda innebär att utskottet avstyrker motion 2104 och motion 2107 yrkande 6.

Jordbruksministern framhåller även att en effektiv forsknings- och utvecklingsverksamhet (FoU) har stor betydelse för resultatet av fiskevårdsarbetet. Enligt hans bedömning skall i första hand befintliga odlingsanläggningar och laboratorier kunna utnyttjas för FoU-verksamheten, med hänsyn till det ansträngda ekonomiska läget.

I motion 1979/80: 1897 föreslås att FoU-verksamheten på fiskevårdens område ges ökade resurser. Bl. a. bör en ny fiskodlingsanstalt kunna anläggas i Sydsverige.

Utskottet ansluter sig till jordbruksministerns bedömningar av behovet av fiskevårdande åtgärder. När det gäller stödet åt forskning och utveckling bör enligt utskottets mening de medel som inflyter från fiskeavgifter enligt 2 kap. 10 § vattenlagen, i enlighet med vad som uttalats i propositionen, fortsättningsvis i sin helhet tillföras FoU-verksamhet på fiskevårdens

område. Hittills har delar av dessa avgifter fått användas för andra fiskevårdande ändamål. Enligt utskottets mening är det i det ansträngda ekonomiska läge som råder f. n. inte möjligt att härutöver tillmötesgå de förslag om ökade resurser till FoU-verksamheten som framförts i motionen. Den avstyrks sålunda i förevarande del (yrkande 6).

I propositionen framhålls att det statliga stöd som nu utgår till den allmänna verksamheten inom Sveriges fritidsfiskares riksförbund och Sveriges fiskevattenägareförbund bör ges även fortsättningen. Jordbruksministern framhåller att fritidsfiskarnas organisation bör ta ett större ansvar för fiskevården. Sveriges fritidsfiskares riksförbund bör kunna erhålla ersättning för konkreta fiskevårdsåtgärder efter ansökan hos fiskeristyrelsen. Vidare bör Fiskevattenägareförbundet kunna erhålla ersättning för informationsinsatser och för åtgärder i syfte att främja bildandet av fiskevårdsområden.

Frågan om bidrag till organisationerna tas upp i två motioner. Enligt motion 2107 bör Sveriges fritidsfiskares riksförbund erhålla ett årligt anslag för att täcka sina kostnader för en utvecklad fiskevård. I motion 2109 framhålls att förbunden bör kunna tilldelas medel för information, planering m. m. från centralt håll trots att åtgärderna inte i direkt mening kan anses vara konkreta.

Utskottet ansluter sig till jordbruksministerns mening att fritidsfiskarnas organisation bör ta ett större ansvar för fiskevården. Det nuvarande stödet till de aktuella organisationerna bör utgå även i fortsättningen som allmänt organisationsstöd. Utskottet finner även att organisationerna, efter ansökan hos fiskeristyrelsen, bör kunna erhålla ersättning för konkreta fiskevårdsåtgärder, informationsinsatser för en utvecklad fiskevård och åtgärder i syfte att främja bildandet av fiskevårdsområden, i enlighet med en plan som godkänts av fiskeristyrelsen. Vad utskottet här anfört synes i väsentlig mån vara ägnat att tillgodose kraven i motion 2107 yrkande 7 och motion 2109 yrkande 1. Motionerna bör sålunda anses besvarade med det anförda.

Jordbruksministern anför i propositionen att utredningens förslag, att en stor del av det statliga stödet till fiskevården och fritidsfisket skall finansieras med en särskild avgift, inte bör genomföras nu. Bl. a. är kostnaderna för administration, kontroll och tillsyn svåra att beräkna. Det statliga stödet till fritidsfisket bör därför enligt propositionen finansieras över statsbudgeten utan att någon särskild avgift tas ut. För budgetåret 1981/82 äskas under ett nytt anslag till bidrag till fiskevård m. m. ett belopp om 4,8 milj. kr. utöver vad som redan beviljats i enlighet med tidigare gällande regler. Dessutom äskas 200 000 kr. utöver tidigare anvisat belopp till fiskeristyrelsen för att täcka de ökade resurser som krävs för att administrera det utvidgade statliga stödet till fritidsfisket.

I motion 2107 anförs att det föreslagna anslaget för täckande av kostnader för bidrag till fiskevård m. m. är helt otillräckligt för att finansiera de i

motionen förordade åtgärderna. Motionärerna föreslår att dessa kostnader täcks genom en fiskevårdsavgift som erläggs av den fiskande allmänheten och föreslår att denna fråga utreds. Ett liknande yrkande återfinns i motion 1979/80: 1897.

Utskottet biträder regeringens förslag i nu förevarande avseenden. I likhet med föredraganden anser utskottet att fördelarna med en allmän fiskevårdsavgift inte blir så stora att den bör införas nu. Kostnaderna för en indrivning av avgifterna samt svårigheterna att genomföra en någorlunda tillförlitlig kontroll av att avgiften erlagts har därvidlag särskilt beaktats. Med det sagda avstyrker utskottet motion 2107 yrkande 9 och motion 1979/80: 1897 yrkande 8.

Fiskevårdsområden

Rätten att fiska i enskilt vatten är enligt huvudregeln förbehållen ägarna av de fastigheter till vilka fisket hör. Det enskilda fisket kan utgöra en del av en fastighet eller, om fisket är samfällt, gemensamt tillhöra en grupp av fastigheter. Undantagsvis kan fisket utgöra en särskild fastighet. Vanligtvis tillkommer rätten till fiske i ett visst vatten så många att fisket inte kan nyttjas rationellt, och svårigheter uppstår för en effektiv fiskevård. Uppdelningen av ett fiskevatten på många delägare är besvärande redan när fisket är samfällt för ett skifteslag. Härtill kommer att fisket i en sjö eller på en älvsträcka som i sig kan ses som en naturlig brukningsenhet ofta är uppdelat på flera skifteslag. Är fisket skiftat, är enheterna ofta för små och en samverkan mellan fiskerättsinnehavarna därför nödvändig för en ändamålsenlig fiskevård och ett rationellt utnyttjande av fisket.

För att få en effektiv samverkan mellan olika fiskerättsägare infördes genom lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden en ny organisationsform kallad fiskevårdsområdet. Ett fiskevårdsområde är en i särskild ordning bildad samfällighet som syftar till att samfällt ordna fiskeförhållandena och främja fiskerättsägarnas gemensamma intressen. Enligt fiskevattensutredningen har dock lagen om fiskevårdsområden inte blivit den framgång man ursprungligen tänkte sig. Utredningen har därför lagt fram förslag till en ny lag om fiskevårdsområden.

Jordbruksministern anför i propositionen att man så långt möjligt bör undanröja det hinder mot ett rationellt fiske och övrig fiskevård som uppdelningen av det enskilda fisket på många delägare innebär. Det behövs således en effektiv samverkan mellan fiskerättsägarna. Fiskevårdsområdet utgör en ändamålsenlig organisation för en förvaltning av både samfällt och skiftat fiske. I propositionen föreslås en ny lag om fiskevårdsområden. Enligt jordbruksministern bör det i den nya lagen uttryckligen skrivas in att den har till syfte att samordna inte bara utnyttjandet av fiske utan också fiskevården inom ett vattenområde.

I två tidigare väckta motioner – motion 780 och motion 1979/80: 1897

yrkande 2 – framhålls det angelägna i att lagen om fiskevårdsområden reformeras för att underlätta bildandet av nya fiskevårdsområden.

Utskottet delar jordbruksministerns uppfattning att fiskevårdsområdet utgör en ändamålsenlig organisation för en förvaltning av enskilt fiske. En ny reform som gör det möjligt att bilda fiskevårdsområden på ett enklare sätt än vad som är fallet f. n. ter sig angelägen. Vad i propositionen anförts synes ägnat att i väsentlig grad tillgodose de nu aktuella motionsyrkandena. De bör därför inte föranleda någon ytterligare riksdagens åtgärd.

Jordbruksministern anför i propositionen att det enligt hans mening inte kan komma i fråga att genom lagstiftningen om fiskevårdsområden inskränka samernas nuvarande rättigheter. Enligt jordbruksministern bör gällande förbud att bilda fiskevårdsområden inom renskötselområdena kvarstå. Problem kan uppstå när det gäller att samordna fisket i vatten med blandad ägostruktur som helt eller delvis är belägna inom de nämnda områdena. Enligt jordbruksministerns mening bör dessa samordningsproblem i många fall kunna lösas genom frivilliga överenskommelser mellan samerna och enskilda fiskevattensägare, eventuellt i förening med upplåtelser enligt bestämmelserna i rennäringslagen.

Enligt motion 1979/80: 1897 bör rennäringslagen ändras så att fritidsfiskets önskemål kan tillgodoses bättre i samevattnen. Det kan enligt motionärerna knappast vara rimligt att av statsmedel eller fiskekortsmedel och med ideellt arbete göra långsiktiga fiskevårdande insatser som över en natt kan spolieras genom massiva nätfiskeavstängningar av fiskande som fiskar med stöd av renskötselrätten.

Utskottet delar jordbruksministerns bedömning att samernas nuvarande rättigheter inte får inskränkas genom ändring i lagstiftningen om fiskevårdsområden. De problem som uppstår i vatten med blandad ägostruktur bör sålunda enligt utskottets uppfattning kunna lösas genom frivilliga överenskommelser. Motionen avstyrks i förevarande del (yrkande 4).

Avsikten med den nya lagen om fiskevårdsområden är bl. a. att förfarandet vid bildandet av fiskevårdsområden skall förenklas och förbilligas. De nu gällande majoritetsvillkoren vid bildandet förutsätter en fullständig kartläggning av äganderätten till fisket inom det ansökta området. Jordbruksministern biträder det förslag som lagts fram av fiskevattensutredningen och som går ut på att ersätta de nuvarande bestämt angivna majoritetskraven med ett mer allmänt opinionsvillkor. Däremot anser han inte att ett fiskevårdsområde under vissa förutsättningar skall kunna bildas även om fiskerättsägarna mera allmänt motsätter sig en samverkan. För en sådan undantagsregel saknas enligt hans mening tillräckliga motiv. Erfarenhetsmässigt förutsätter nämligen ett väl fungerande samarbete på fiskevårdens område att det bland fiskerättsägarna finns en vilja till och ett intresse för en sådan samverkan.

Enligt 19 § i lagförslaget har länsstyrelsen att pröva frågor om ändring av stadgarna när det gäller bl. a. grunderna för fiskets utnyttjande, efter

ansökan av fiskevårdsområdesföreningen. I sitt yttrande har lagrådet föreslagit vissa ändringar av detta stadgande. Som kommentar härtill anför jordbruksministern att han inte är beredd att som lagrådet förordar ge en enskild medlem, kommunen eller fiskenämnden möjlighet att ta initiativ till stadgeändringar.

I tre motioner yrkas bifall till fiskevattensutredningens förslag att fiskevårdsområde kan bildas under vissa förutsättningar även om fiskerättsägarna mer allmänt motsätter sig en sådan samverkan. I motion 2107 framhåller motionärerna att de i likhet med lagrådet anser att fiskevattensutredningens förslag i detta hänseende bör genomföras. Likartade resonemang återfinns i motionerna 2108 och 2109. I motion 2107 yrkas vidare att en enskild medlem, kommun eller fiskenämnd skall ha möjlighet att ta initiativ till stadgeändringen för ett fiskevårdsområde.

Utskottet biträder regeringens förslag till ny lag om fiskevårdsområden i dess helhet. När det gäller de anförda motionsyrkandena finner utskottet det inte lämpligt att länsstyrelsen i en fråga där fiskerättsägarnas ansvar för fiskevården i de enskilda vattnen betonas skall kunna genomdriva bildandet av fiskevårdsområden om de berörda fiskerättsägarna mer allmänt motsätter sig detta. Där intressena skär sig bör i stället förhandlingar om frivillig överenskommelse vara ett möjligt förfaringsätt. Utskottet kan heller inte finna övertygande skäl för att en enskild medlem i fiskevårdsområdet eller någon föreningen utomstående skulle få göra ansökan om stadgeändring i en central fråga för fiskevårdsområdet. Riksdagen bör med hänvisning till vad utskottet sålunda anført avslå de i detta sammanhang aktuella motionsyrkandena, nämligen motion 2107 yrkandena 4 och 5, motion 2108 yrkande 2 och motion 2109 yrkande 2.

I motion 2103 framhålls att fiskevattensutredningens förslag innefattar regler för fisket i de vatten som finns på häradsallmänningar och allmänningsskogar i Norrland och i Dalarna men att denna fråga ej tas upp till behandling i propositionen. Enligt motionären bör lagen om rätt till fiske ändras så att fisket i dessa vatten skall kunna sättas under reell förvaltning.

Utskottet vill erinra om att en särskild utredare i maj 1979 tillkallades för att företa en översyn av lagstiftningen om häradsallmänningar och allmänningsskogar i Norrland och Dalarna. I direktiven för utredningen sägs intet direkt om förvaltningen av de fiskevatten som ingår i dessa allmänningar. Utredaren bör emellertid enligt direktiven vara oförhindrad att pröva andra frågor som kan komma att aktualiseras under utredningsarbetets gång och som rör häradsallmänningar och allmänningsskogar. Vid kontakt med utredningsmannen har utskottet erfarit att denne avser att ta upp den här aktuella frågan till behandling. Utskottet föreslår med hänvisning härtill att motionen överlämnas till allmänningssutredningen för beaktande. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Bestämmelser till skydd för fiskebestånden m. m.

I propositionen framläggs förslag till bestämmelser i fråga om ingripande mot vanskötsel av fiske och beträffande expropriation av fiske. Vidare behandlas frågan om en samordning av länsstyrelsernas och fiskeristyrelsens befogenhet att meddela bestämmelser om fiskets vård och bedrivande.

Jordbruksministern framhåller att det i fortsättningen bör ankomma på fiskenämnden att vid behov ingripa mot uppenbara fall av vanskötsel av enskilt fiske. Fiskenämnden bör därvid ha befogenhet att meddela de beslut om fiskets bedrivande som behövs för att avhjälpa vanskötseln. Bestämmelser härom bör enligt propositionen tas in i 30 § fiskerättslagen (1950:596). Vidare anförs i propositionen att laxbeståndet i Östersjön, vilket till övervägande del baseras på reproduktion i de norrländska vattendragen, numera utsätts för en alltför hård beskattning. Tillgången på lek-fisk är därför oroväckande liten på åtskilliga håll.

Jordbruksministern förordar mot bl. a. denna bakgrund, efter samråd med dåvarande statsrådet Danell, att expropriationslagen ändras så att expropriation får ske för att möjliggöra fiskevårdsåtgärder samt vetenskapliga undersökningar och försök i fråga om fiske. Han framhåller därvid att expropriation av enskild fiskerätt som ett medel att tillgodose fiskevård torde komma i fråga främst i de fall fisket måste förbjudas helt. Samma syfte torde i allmänhet kunna nås på ett mindre ingripande sätt i fall där begränsad fredning av fisket är tillräckligt, t. ex. i form av fredningstider eller förbud mot vissa fiskemetoder, genom att länsstyrelsen meddelar lokala bestämmelser enligt 14 § fiskeristadgan.

I propositionen uttalar jordbruksministern vidare att det behövs en bättre samordning när det gäller länsstyrelsernas resp. fiskeristyrelsens befogenhet att meddela föreskrifter om fiskets vård och bedrivande. Det bör enligt jordbruksministern ankomma på fiskeristyrelsen att meddela sådana föreskrifter som grundas på internationella överenskommelser och rekommendationer medan länsstyrelserna bör meddela dessa föreskrifter när de inte är föranledda av internationella överenskommelser eller rekommendationer. Länsstyrelserna bör åläggas samrådsskyldighet med fiskeristyrelsen. Med hänsyn till vandringsfiskens betydelse för både havsfisket och sötvattensfisket bör det vidare överlåtas på fiskeristyrelsen att meddela föreskrifter om vandringsfisken, även om föreskrifterna inte har sin grund i internationella överenskommelser.

Problemen med den vikande reproduktionen av lax tas upp i två motioner. Enligt motion 777 har de s. k. finnfällorna, som under 1970-talet börjat användas vid fisket efter lax utanför älvmyningarna, en stor inverkan på tillgången på avelslax. Enligt motion 2108 måste erforderliga åtgärder vidtas för att bl. a. garantera ett fortsatt laxfiskbestånd.

Utskottet erinrar för sin del om att en grundtanke bakom den nu aktuella

fiskereformen är omsorgen om fiskevården. Beståndet av värdefull fisk bör säkras och om möjligt öka till förmån för såväl fritidsfisket som yrkesfisket. I olika sammanhang har särskilt omsorgen om vandringsfisken, lax, havsöring och ål, beaktats. Enligt utskottets uppfattning är det av stor betydelse att en samlad ansträngning görs för att trygga beståndet av lax i havet och dess reproduktion i älvarna. I sammanhanget må erinras om att Sverige i internationella sammanhang verkat för att laxfisket i Östersjön kvoterats och minskar.

Utskottet tillstyrker förslagen i propositionen till skydd för fiskbestånden. Det bör enligt utskottets mening bli möjligt för de fiskevårdande myndigheterna att med de ökade möjligheter som kommer att stå till buds sedan regeringens förslag genomförts vidta erforderliga åtgärder för att ernå en förbättring av reproduktionsförhållandena för bl. a. laxen och havsöringen. Åtgärder i denna riktning bör även vara ägnade att stärka den svenska förhandlingspositionen i de mellanstatliga förhandlingarna om laxfisket i havet. Med hänvisning till vad utskottet sålunda anfört synes syftet med de nu aktuella motionerna väsentligen tillgodosett. Motionerna 777 och 2108 yrkande 3 bör därför inte föranleda någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Förvaltningen av statens fiskevatten

Jordbruksministern framhåller i propositionen att fisket på statens vatten i största möjliga utsträckning bör upplåtas till en så bred allmänhet som möjligt. Som grund för förvaltningen av kronans fisken skall enligt jordbruksministern gälla, att de liksom hittills i princip skall upplåtas mot avgift, att företrädesrätt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gäller f. n. bör ges främst yrkesfiskare av alla kategorier, att prissättningen liksom f. n. skall grundas på en sammanvägning av å ena sidan företagsekonomiska synpunkter och å andra sidan sociala värderingar samt att upplåtelse för fritidsfiske i större utsträckning än f. n. skall ske genom utarrendering till fiskeföreningar och under vissa förutsättningar avgiftsfritt.

Enligt motion 2107 bör upplåtelser till fiskeklubbar av fiske ske utan ersättning i statens vatten därest klubben upplåter eller har för avsikt att upplåta fiske åt allmänheten på skäligen villkor. Enligt motionärernas uppfattning bör i detta fall de sociala värderingarna ta över de företagsekonomiska.

Utskottet instämmer i jordbruksministerns bedömning att prissättningen vid upplåtelse av statens vatten för fiske även i fortsättningen skall baseras på en sammanvägning av å ena sidan företagsekonomiska principer och å andra sidan sociala värderingar. En utarrendering till en fiskeförening bör vidare kunna ske utan avgift, om föreningens medlemmar åtar sig att som motprestation lägga ned ett stort arbete på fiskevårdande åtgärder och om

de medel som inflyter till föreningen som avgifter för underupplåtelser används för fiskevård och tillsyn. Däremot är det enligt utskottets mening inte motiverat att såsom föreslås i motion 2107 införa som huvudregel att statens vatten upplåts utan avgift till fiskeklubbar. Motionen avstyrks alltså, såvitt nu är i fråga (yrkande 8).

Fisketillsyn

Fiskevattensutredningen lade i sitt betänkande fram vissa förslag om en förbättrad tillsyn av fisket. Sedermera har sjöövervakningskommittén i sitt betänkande (Ds H 1980: 1) Samordning av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss behandlat bl. a. fisketillsynen och kustbevakningens befogenheter i fråga om tillsynen. Med hänsyn till att dessa förslag f. n. bereds i regeringskansliet är jordbruksministern inte beredd att i förevarande proposition ta ställning till utredningens förslag i fråga om fisketillsynen.

I motion 1979/80: 1897 framläggs krav på en förbättrad fisketillsyn. Med hänsyn till vad som anförts i propositionen bör enligt utskottets mening frågan om fisketillsynen anstå tills de olika utredningsförslagen beretts i regeringskansliet. Motionen bör således, såvitt nu är i fråga (yrkande 7), inte föranleda någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Övrigt

I den vid föregående riksmöte väckta motionen 1979/80: 872 föreslås att ett antal holmar i ostkustskärgården arrenderas av samhället för att därefter upplåtas som "gästholmar" med fritt handredskapsfiske. Därigenom skulle den grupp av det båtburna friluftsfolket som rör sig fritt i skärgården få en lättillgänglig möjlighet till fritidsfiske med handredskap. Utskottet har i och för sig intet att invända mot detta förslag. Det synes dock inte vara av den karaktären att det bör belasta den offentliga förvaltningen. Ett system av förslagen natur synes lämpligen kunna introduceras på initiativ av bl. a. de frivilliga organisationerna på förevarande område. Motionen bör med hänvisning till det anförda inte föranleda någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Hemställen

Utskottet hemställer

1. beträffande *samhällets fritidsfiskepolitik*
att riksdagen lämnar motion 1979/80: 1897 yrkande 3 utan vidare åtgärd.
2. beträffande *tillgången på fiskevatten*
att riksdagen avslår motion 1979/80: 1897 yrkande 1, motion 1980/81: 2107 yrkandena 2 och 3 samt motion 1980/81: 2108 yrkande 1,

3. beträffande *vissa licensfrågor, deltidsfiskeproblematiken m. m.*
att riksdagen lämnar motion 1979/80: 1897 yrkande 5 samt motionerna 1980/81: 1003 och 1980/81: 1383 utan vidare åtgärd.
4. beträffande *statligt stöd till fritidsfisket*
att riksdagen
 - a) med avslag på motionerna 1980/81: 2104 och 1980/81: 2107 yrkande 6 godkänner de i regeringsprotokollet den 12 februari 1981 förordade grunderna för statligt ekonomiskt stöd till fiskevård m. m. och för användning av avgifter enligt 2 kap. 10 § vattenlagen (1918: 523).
 - b) dels avslår motion 1979/80: 1897 yrkande 6, dels lämnar motionerna 1980/81: 2107 yrkandena 1 och 7 samt 1980/81: 2109 yrkande 1 utan vidare åtgärd,
 - c) avslår motionerna 1979/80: 1897 yrkande 8 och 1980/81: 2107 yrkande 9.
5. att riksdagen till *Fiskeristyrelsen* för budgetåret 1981/82 utöver av riksdagen tidigare anvisat förslagsanslag anvisar ytterligare 200 000 kr.,
6. att riksdagen till *Bidrag till fiskevård m. m.* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 4 800 000 kr.,
7. beträffande i propositionen framlagt *förslag till lag om fiskevårdsområden*
att riksdagen
 - a) lämnar motion 1979/80: 1897 yrkande 2 samt motion 1980/81: 780 utan vidare åtgärd,
 - b) med avslag på motionerna 1980/81: 2107 yrkande 4, 1980/81: 2108 yrkande 2 och 1980/81: 2109 yrkande 2 antar 6 § lagförslaget,
 - c) med avslag på motion 1980/81: 2107 yrkande 5 antar 19 § lagförslaget,
 - d) antar lagförslaget i de delar det ej behandlats i det föregående.
8. beträffande *fritidsfiske inom renskötselområdena*
att riksdagen avslår motion 1979/80: 1897 yrkande 4,
9. beträffande *fisket i de vatten som finns på häradsallmänningar och i allmänningsskogar i Norrland och Dalarna*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om överlämnande av motion 1980/81: 2103 till 1979 års allmänningssutredning.
10. att riksdagen antar förslagen till
 - a) lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske,
 - b) lag om ändring i expropriationslagen,
 - c) lag om ändring i lagen (1973: 1156) om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske,

11. *beträffande åtgärder för att trygga ett fortsatt laxfiskbestånd*
att riksdagen lämnar motionerna 1980/81:777 och 1980/81:2108 yrkande 3 utan vidare åtgärd,
12. att riksdagen med avslag på motion 1980/81:2107 yrkande 8 godkänner de i regeringsprotokollet den 12 februari 1981 förordade grunderna för förvaltningen av statens fiskevatten,
13. *beträffande fisketillsynen*
att riksdagen lämnar motion 1979/80: 1897 yrkande 7 utan vidare åtgärd,
14. *beträffande gästholmar*
att riksdagen lämnar motion 1979/80: 872 utan vidare åtgärd.

Stockholm den 14 maj 1981

På jordbruksutskottets vägnar

SVANTE LUNDKVIST

Närvarande: Einar Larsson (c)*, Svante Lundkvist (s), Arne Andersson i Ljung (m), Börje Stensson (fp), Grethe Lundblad (s), Hans Wachtmeister (m), Sven Lindberg (s)*, Filip Johansson (c), Åke Wictorsson (s), Gunnar Olsson (s), Märta Fredrikson (c), Håkan Strömberg (s), Jan Fransson (s), Arne Svensson (m) och Kerstin Sandborg (fp).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservationer

1. Tillgång på fiskevatten (mom. 2)

Svante Lundkvist, Grethe Lundblad, Sven Lindberg, Åke Wictorsson, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg och Jan Fransson (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Utskottet får" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner att ett frisläppande av handredskapsfisket utefter Blekinges och Gotlands kuster samt i de stora sjöarna skulle innebära en kraftig förbättring av allmänhetens möjligheter till fritidsfiske. Som framhållits i det föregående har en sådan reform även föreslagits av fiskevat- tensutredningen. Utskottet förordar att handredskapsfisket i dessa vatten skall inlösas av staten och att detta fiske skall släppas fritt för allmänheten. Enligt utskottets mening bör handredskapsfisket även utefter södra ost- kusten inlösas och släppas fritt. Denna uppfattning har stötts av Landsor- ganisationen, naturvårdsverket och flertalet länsstyrelser utefter berörda kuster. Utskottet finner en sådan reform motiverad med utgångspunkt både från allmänt rekreativpolitiska motiv och med hänsyn till svårighe-

terna att bedriva en aktiv fiskevård samt att få till stånd fiskeupplåtelse med nuvarande uppsplittring av ägandeförhållandena.

Inlösen av handredskapsfisket i de ovan nämnda vattnen bör enligt utskottets mening genomföras med utgångspunkt från att värdet för ifrågasatt fiske skall avse värdet den 1 juli 1981. Utskottet vill i sammanhanget framhålla att det viktiga yrkesfisket i dessa vatten och det omfattande husbehovsfisket på bl. a. södra ostkusten kan beräknas fortgå i oförändrad omfattning även efter det att handredskapsfisket frigivits. Vad utskottet sålunda anfört bör riksdagen med bifall till motion 2107 yrkandena 2 och 3 samt med anledning av motionerna 1979/80: 1897 yrkande 1 och 2108 yrkande 1 ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *tillgången på fiskevatten*

att riksdagen med bifall till motion 1980/81: 2107 yrkandena 2 och 3 och med anledning av motionerna 1979/80: 1897 yrkande 1 och 1980/81: 2108 yrkande 1 ger regeringen till känna vad utskottet anfört om inlösen och frisläppande av handredskapsfisket, m. m.,

2. Statligt stöd till fritidsfisket, m. m. (mom. 4 a)

Svante Lundkvist, Grethe Lundblad, Sven Lindberg, Åke Wictorsson, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg och Jan Fransson (alla s) anser att

dels det stycke som på s. 21 börjar med "Utskottet ansluter sig till uttalandena i propositionen" och slutar med "yrkande 6." bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till propositionens förslag om fiskevårdande åtgärder. Utskottet understryker vikten av att fiskenämnderna ser som sitt ansvar att utveckla en aktiv fiskevård i de allmänna vattnen och enskilda fiskevattnen utefter kusterna och i de stora sjöarna.

Bidrag till bildande av fiskevårdsområden bör utgå endast i de fall ägarna förbinder sig att upplåta fiske till allmänheten. Bidrag bör kunna utgå med högst 70 % av kostnaderna. Högre bidrag bör kunna utgå till områden av större betydelse för fritidsfisket.

Vad utskottet sålunda anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 4 a bort ha följande lydelse:

4 a) att riksdagen med anledning av regeringens förslag om grunder för statligt ekonomiskt stöd till fiskevård m. m. och motion 1980/81: 2107 yrkande 6 samt med avslag på motion 1980/81: 2104 ger regeringen till känna vad utskottet anfört angående bidrag till bildande av fiskevårdsområden,

3. Statligt stöd till fritidsfisket, m. m. (mom. 4 c)

Svante Lundkvist, Grethe Lundblad, Sven Lindberg, Åke Wictorsson, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg och Jan Fransson (alla s) anser att

dels det stycke på s. 23 som börjar med "Utskottet biträder" och slutar med "yrkande 8" bort ha följande lydelse:

Kostnaderna för de åtgärder utskottet förordat i det föregående när det gäller fiskevård, organisationsstöd o. d. kan beräknas till ca 26 milj. kr. årligen. Till detta kommer engångskostnader för inlösen av handredskapsfisket vid Blekinge och Gotlands kuster samt i de stora sjöarna, bildandet av fiskevårdsområden m. m., på ca 41 milj. kr. Utskottets förslag om inlösen av handredskapsfisket utefter södra ostkusten innebär en ytterligare ökning av dessa engångskostnader till ett belopp som f. n. inte kan beräknas.

I propositionen föreslås att 4,8 milj. kr. skall anvisas för kostnader för bidrag till fiskevård m. m. Detta belopp är helt otillräckligt för att finansiera de av utskottet förordade åtgärderna. Samtidigt är det klart att det nuvarande samhällsekonomiska läget inte medger att ytterligare budgetmedel anvisas för dessa ändamål. Nya vägar för att finansiera de önskvärda åtgärderna måste därför sökas.

Fiskevattensutredningen föreslog införandet av en allmän fiskevårdsavgift på 20 kr. som årligen skulle betalas av alla fiskare. En sådan avgift beräknades ge 20 milj. kr. om den erlades av 1 miljon fiskare. Avgiften skulle tillföras en fond, fiskevårdsfonden, med vilken de åtgärder för fritidsfiskandets främjande som föreslogs skulle finansieras. Liknande system finns i Norge och Finland.

Remissinstanserna redovisar en splittrad inställning till frågan om införande av en fiskevårdsavgift. Farhågor uttrycks för att kostnaderna för administration och kontroll skulle ta en alltför stor del av de medel som skulle komma att inflyta. Osäkerhet råder också om det av utredningen beräknade beloppet på 20 milj. kr. verkligen skulle erhållas.

Utskottet vill förorda att kostnaderna för de föreslagna åtgärderna täcks genom en fiskevårdsavgift som erläggs av den fiskande allmänheten. Med de förslag utskottet lägger skulle en sådan avgift göra det möjligt för allt fler människor att få en meningsfull fritidsverksamhet.

De närmare villkoren för införande av en fiskevårdsavgift och dennas storlek bör enligt utskottets mening utredas genom regeringens försorg. Som förutsättning bör gälla att avgiften icke skall betalas av barn och ungdom under 18 år. Regeringen bör framlägga förslag i så god tid att bestämmelserna om en allmän fiskevårdsavgift skall kunna träda i kraft från år 1982. Vad utskottet sålunda anfört med bifall till motionerna 1979/80:1897 yrkande 8 och 1980/81:2107 yrkande 9 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 4 c bort ha följande lydelse:

4 c) att riksdagen med bifall till motionerna 1979/80: 1897 yrkande 8 och 1980/81: 2107 yrkande 9 ger regeringen till känna vad utskottet anfört om införande av en fiskevårdsavgift.

4. Fiskevårdsområden (mom. 7)

Svante Lundkvist, Grethe Lundblad, Sven Lindberg, Åke Wictorsson, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg och Jan Fransson (alla s) anser att

dels det stycke på s. 25 som börjar med "Utskottet biträder" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner i likhet med motionärerna och lagrådet att fiskevattensutredningens förslag bör genomföras, enligt vilket ett fiskevårdsområde skall få bildas om ägarna av fisket inom ett tänkt område inte mera allmänt motsätter sig områdets tillblivelse och beaktansvärda skäl finns för detta. I undantagsfall bör enligt utskottets mening fiskevårdsområde kunna bildas för upplåtelse till fritidsfisket trots anförda skäl, nämligen om det ur fiskevårdssynpunkt är synnerligen angeläget eller det finns ett stort allmänt behov. Lagrådet konstaterar att liknande inskränkningar återfinns i 1970 års fastighetsbildningslag, 1973 års anläggningslag och 1976 års lag om vattenförbund. Som lagrådet framhåller är det otillfredsställande om villkoret i lagen om fiskevårdsområden skulle få en annan utformning än i den tidigare lagstiftningen. En bestämmelse av denna mycket specifika karaktär synes så långt möjligt böra få en ensartad innebörd. Utskottet finner även, i likhet med lagrådet, att en enskild medlem, kommun eller fiske nämnd skall ha möjlighet att ta initiativ till stadgeändringar för ett fiskevårdsområde. Fall kan nämligen förekomma då det är väsentligt att ansökan om ändring av stadgarna får göras av annan än fiskevårdsområdesföreningen. Detta gäller särskilt om det råder intresse motsättningar inom föreningen mellan ett fåtal ägare med stora andelstal och många delägare med små andelstal.

I övrigt biträder utskottet regeringens förslag till ny lag om fiskevårdsområden. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av ifrågavarande motionsyrkanden nämligen motion 2107 yrkandena 4 och 5, 2108 yrkande 2 och 2109 yrkande 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 7 b och c bort ha följande lydelse:

7 b) att riksdagen med anledning av propositionen och motion 1980/81:2107 yrkande 4 och med bifall till motionerna 1980/81:2108 yrkande 2 och 1980/81:2109 yrkande 2 beslutar att 6 § lagen om fiskevårdsområden skall ha följande som *Reservanternas förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Ett fiskevårdsområde får inte bildas om ägarna av det fiske som det är fråga om mera allmänt motsätter sig bildandet. Vid denna prövning skall främst deras mening beaktas, vilkas fiskeutövning påverkas mest av bildandet.

Reservanternas förslag

6 §

Ett fiskevårdsområde får inte bildas om ägarna av det fiske som det är fråga om mera allmänt motsätter sig bildandet *och har beaktansvärda skäl för det*. Vid denna prövning skall främst deras mening beaktas, vilkas fiskeutövning påverkas mest av bildandet.

Första stycket gäller inte, om behovet av fiskevårdsområdets bildande är synnerligen angeläget.

7c) med anledning av propositionen och med bifall till motion 1980/81: 2107 yrkande 5 beslutar att 19 § lagen om fiskevårdsområden skall ha följande som *Reservanternas förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Frågor om ändring av stadgarna i de hänseenden som anges i 18 § prövas av länsstyrelsen efter ansökan av fiskevårdsområdesföreningen. För prövningen skall i tillämpliga delar gälla bestämmelserna om villkoren för och förfarandet vid bildande av fiskevårdsområde.

Reservanternas förslag

19 §

Frågor om ändring av stadgarna i de hänseenden som anges i 18 § prövas av länsstyrelsen efter ansökan av fiskevårdsområdesföreningen, *medlem av föreningen, kommunen eller fiskenämnden*. För prövningen skall i tillämpliga delar gälla bestämmelserna om villkoren för och förfarandet vid bildande av fiskevårdsområde.

5. Statens fiskevatten (mom. 12)

Svante Lundkvist, Grethe Lundblad, Sven Lindberg, Åke Wictorsson, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg och Jan Fransson (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 27 börjar med "Utskottet instämmer" och på s. 28 slutar med "yrkande 8)" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner, i likhet med motionärerna, att statens vatten skall användas som en aktiv resurs för att öka utbudet av fiskevatten för allmänheten. Upplåtelser till fiskeklubbar o. d. av fiske i statens vatten bör därför ske utan ersättning till staten i den mån klubben upplåter eller har för avsikt att upplåta fiske åt allmänheten på skäliga villkor. Enligt utskottets uppfattning bör i detta fall de sociala värderingarna ta över de företagsekonomiska. Som villkor för upplåtelse till frivilliga organisationer bör det föreskrivas att organisationen skall ha en viss storlek och att det allmänna genom exempelvis kommunerna erhåller en direkt insyn i förvaltningen.

De grunder för förvaltningen av statens fiskevatten som utskottet här förordat med bifall till motionen bör riksdagen godkänna.

dels utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. *beträffande statens fiskevatten*

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1980/81: 2107 yrkande 8 godkänner de av utskottet förordade grunderna för förvaltningen av statens fiskevatten,

